

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.08.2007, sp. zn. 29 Odo 1257/2005, ECLI:CZ:NS:2007:29.ODO.1257.2005.1

Číslo: 40/2008

Právní věta: Na převod majetku státu podle zákona č. 92/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů se nevztahuje úprava obsažená v ustanovení § 325 obch. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.08.2007

Spisová značka: 29 Odo 1257/2005

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Privatizace

Předpisy: § 19 předpisu č. 92/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 16. 3. 2004 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci (Fondu národního majetku České republiky) částku 8 713 532 Kč s 13% ročním úrokem z prodlení od 16. 2. 1993 a nahradit mu náklady řízení v částce 429 874 Kč.

Soud vycházel především z privatizačního projektu č. 2597, aktualizovaného k 31. 12. 1991, na jehož základě byl privatizován majetek státního podniku LVZ a který obsahoval formulář zpracovaný pro samostatně privatizovanou jednotku tohoto státního podniku, a to provoz Ch. s vyčíslením majetku této jednotky. Podle tohoto aktualizovaného projektu, schváleného Ministerstvem pro správu národního majetku a privatizaci ČR v souladu s usnesením vlády ČR č. 282 ze dne 15. 4. 1992 a podle výsledku soutěže konané dne 11. 9. 1992 v L., uzavřel žalobce se žalovaným jako vítězem veřejné soutěže a kupujícím dne 30. 11. 1992 kupní smlouvu č. 407/92, jejímž předmětem byla samostatně privatizovaná jednotka v Ch., přičemž účetní hodnota byla vyčíslena částkou 30 890 000 Kč. Žalobce s datem 27. 1. 1993 sepsal zápis o předání majetku, ve kterém současně upřesnil, s odkazem na provedenou inventarizaci kupní cenu na částku 22 163 000 Kč. Žalovaný odmítl podepsat zápis o předání bez výhrad a požadoval stanovení nové kupní ceny, která by přihlížela k poklesu hodnoty převáděného majetku, s tím, že v zápise nebyl uveden seznam chybějících nebo vadných věcí. Žalovaný v několika dopisech sděloval žalobci, že účetní hodnota privatizovaného majetku je o 30 % nižší, že účetní doklady mu byly předloženy až v únoru 1993 po podpisu kupní smlouvy a požadoval stanovení nové kupní ceny.

Na základě těchto zjištění dospěl soud s odkazem na ustanovení § 19 a § 20 zákona č. 92/1991 Sb.,

ve znění platném v době uzavření smlouvy (tzv. zákon o velké privatizaci), k závěru, že žalovaný ani netvrdil ani neprokázal, že by mu vznikl nárok na slevu ve smyslu citovaných ustanovení. Zápis o předání majetku nepodepsal a ani neuvedl chybějící nebo vadné věci, nepodepsáním zápisu nedošlo ani ke změně kupní ceny. V řízení bylo nesporně zjištěno, že žalovaný uhradil na kupní cenu pouze částku 23 786 468 Kč. Soud prvního stupně proto žalobě na zaplacení doplatku kupní ceny spolu se sjednaným úrokem z prodlení vyhověl.

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 7. 6. 2005 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu ohledně zaplacení částky 8 713 532 Kč s příslušenstvím zamítl (výrok I.) a žalobci uložil povinnost nahradit žalovanému náklady řízení v částce 429 645 Kč (výrok II.).

Odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně úplně a přesně zjistil skutkový stav věci, avšak nesouhlasil s jeho právním posouzením a dovedl, že zjištěné rozhodné skutečnosti je třeba posoudit podle ustanovení § 325 obch. zák. Poukázal na to, že smlouvou č. 407/92 převzal žalobce závazek předat žalovanému majetek v hodnotě 30 890 000 Kč ke dni účinnosti smlouvy, tj. ke dni 31. 12. 1992 s tím, že smlouva přímo odkazuje na schválený aktualizovaný privatizační projekt a nezohledňuje později nastalé změny. Podle zápisu o převzetí majetku byl však předán majetek jen v částce 22 163 000 Kč. Nabyvatel úbytek účetní hodnoty netoleroval, zápis nepodepsal a tento stav dosud trvá. Ze smlouvy i z dalších skutečností je zřejmý vzájemný vztah závazku spočívajícího v předání privatizovaného majetku žalobcem a placení kupní ceny žalovaným, přičemž je zřejmá časová vazba těchto závazků. Žalobce měl předat privatizovaný majetek a do 45 dnů od účinnosti smlouvy měl žalovaný zaplatit částku 25 000 000 Kč, a poté zbytek kupní ceny ve splátkách. Do doby předání privatizovaného majetku nebyl žalovaný povinen platit zbývající část kupní ceny, vzájemný závazek žalobce nebyl splněn vůbec.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, s tím, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tedy, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Poukázal na to, že oproti soudu prvního stupně postavil odvolací soud své rozhodnutí na zcela nové a do té doby ani žalovaným nepoužité argumentaci ustanovením § 325 obch. zák., ve znění platném ke dni realizovaného převodu. Vyslovil názor, že aplikace ustanovení § 325 obch. zák. nepřichází v úvahu, neboť předmětná smlouva se řídí primárně zákonem o velké privatizaci, jako zvláštním předpisem upravujícím vztahy vzniklé v souvislosti s privatizací státního majetku. Ustanovení § 325 obch. zák. není obsaženo ve shodném ani obdobném znění v úpravě zákona o velké privatizaci. Odvolací soud se proto podle názoru dovolatele měl zabývat otázkou, zda je tento stav odrazem stanoviska zákonodárce o nepoužitelnosti tohoto ustanovení ve vztahu k převodům majetku státu v rámci privatizace. Musel by se také zabývat otázkou, zda by se toto ustanovení vztahovalo na obdobné případy převodu podniku nebo jeho části podle ustanovení § 476 až 488a obch. zák., ve znění rozhodném pro posuzovaný případ a poukázal na zvláštní povahu tohoto závazku.

Aplikace ustanovení § 325 obch. zák. přichází podle dovolatele v úvahu pouze tam, kde plnění jedné smluvní strany je vázáno na naprosto současné plnění druhé smluvní strany. O takový případ pak nejde při prodeji podniku nebo jeho části; splatnost kupní ceny totiž následuje s určitým časovým odstupem po splnění závazku podnik převést a předat. Poukázal také na zvláštní odpovědnost za vady, která vylučuje použití ustanovení § 325 obch. zák. Soud prvního stupně aplikoval správně na otázky odpovědnosti za vady ustanovení § 19 a § 20 zákona o velké privatizaci, podle kterých měl postupovat žalovaný a která mu umožňovala dovolat se svých práv. Jestliže žalovaný zápis o předání nepodepsal a nereklamoval v něm jakoukoliv vadnost předaného majetku, jde tento postup k jeho tíži. Dovolatel též nesouhlasil s tvrzením žalovaného, že vadnost plnění byla zjistitelná až následně v rámci provozu podniku s tím, že pokud by tomu tak bylo, žalovaný neměl důvod odepřít podepsání protokolu o převzetí; jestliže jej však odmítl podepsat, byl si vědom vadností plnění.

Dovolatel navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou (žalobcem) zastoupenou advokátem (§ 241 o. s. ř.), ve lhůtě stanovené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., konstatuje, že dovolání je přípustné dle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Poté, co usnesením podle § 107 o. s. ř. rozhodl o procesním nástupnictví po v mezidobí zaniklém žalobci, se Nejvyšší soud dále zabýval, v rovině dovoláním uplatněného dovolacího důvodu opodstatněností dovolání.

Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění (skutkové podstaty), jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tudíž o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen, popř. správně aplikován.

Skutková zjištění, učiněná soudy nižších stupňů, dovolání nezpochybňuje a dovolací soud z nich při dalších úvahách vychází.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na aplikaci ustanovení § 325 obch. zák. podle něhož mají-li strany vzájemné závazky, může se splnění závazku druhou stranou domáhat jen ta strana, která svůj závazek již splnila nebo je připravena a schopna jej splnit současně s druhou stranou, ledaže ze smlouvy, ze zákona nebo z povahy některého závazku vyplývá něco jiného. Soud měl za to, že v daném případě je vzájemný vztah závazku žalobce k předání privatizovaného majetku a závazku žalovaného zaplatit cenu dán i v časové vazbě těchto závazků (placení 45 dnů od účinnosti smlouvy a předání majetku). Podle názoru odvolacího soudu vzájemný závazek žalobce „v podstatě nebyl splněn vůbec“.

Aplikaci ustanovení § 325 obch. zák. odvolacím soudem nelze přisvědčit. Toto ustanovení na posuzovaný případ nedopadá, a to jednak proto, že není splněn předpoklad nejen věcné, ale zvláště časové koincidence vzájemných závazků účastníků ve smyslu citovaného ustanovení, jednak, a to především, proto, že zvláště úprava obsažená v zákoně o velké privatizaci takovou aplikaci obecného ustanovení obchodního zákoníku nepřipouští.

V zákoně o velké privatizaci, který je v poměru k obchodnímu zákoníku lex specialis, je v ustanoveních § 19 a § 20 obsažena zvláštní úprava uplatňování nároků ohledně vadných a chybějících věcí v zápisu o převzetí privatizovaného majetku. Tuto úpravu bylo namíste v posuzovaném případě použít, poněvadž se váže ke speciálně upravené smlouvě o prodeji privatizovaného majetku uzavírané dle ustanovení § 14 a násl. zákona o velké privatizaci (ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě o prodeji podniku, popř. o kupní smlouvě apod., lze použít jen subsidiárně).

Nadto nemělo být přehlédnuto, že v době přijetí zákona o velké privatizaci (26. 2. 1991), ani v době, kdy tento zákon nabyl účinnosti (1. 4. 1991), nemohl zákonodárce vazbu na ustanovení § 325 obch. zák. ani zamýšlet, jelikož obchodní zákoník byl přijat až 5. 11. 1991 a účinnosti nabyl 1. 1. 1992.

Právní posouzení věci odvolacím soudem tedy není správné; dovolací soud proto napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil (včetně závislých výroků o nákladech řízení) a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, a odst. 3 citovaného ustanovení).

V dalším řízení je soud vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243 odst. 1, věta první, o. s. ř.), přičemž soud na jedné straně nepřehlédne právní důsledky té skutečnosti, že žalovaný nepodepsal protokol o předání a převzetí privatizovaného majetku a neuplatnil postup a nároky podle § 19 a § 20 výše citovaného zákona, na druhé straně se vypořádá i s tím, jaký právní význam pro věc má skutečnost, že předávající (jenž uvedený protokol podepsal) žádal v tomto protokolu na úhradu kupní ceny jen 22 163 000 Kč.